

Besparen of schuld maken is ook een morele keuze

2013/16

30 | 04 | 2013

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

Is overheidsschuld goed of slecht voor economische groei? Die vraag geeft wereldwijd bonje onder economen, nadat een bekende studie de correlatie tussen hoge schuld en lage groei bleek overschat te hebben. We kunnen deze uitvergroete pennentwist snel relativeren met twee nuchtere vaststellingen. Vooreerst blijft het verband tussen hoge schuld en lage groei overeind: het blijkt alleen minder sterk en het is niet aan één of andere magische schuldgrens gebonden. Vervolgens blijft onverkort de realiteit dat meer schuld uitgesloten is voor landen die geen schuld meer gefinancierd krijgen, waaronder de probleemlanden in de eurozone.

Het eurobeleid is precies de inzet van de academische discussie over schuld en groei. Maar wat in die discussie ontbreekt, is een moreel perspectief. Laten we dus even de groeicalculus inruilen voor de vraag

of meer schuld maken moreel goed of slecht is.

Wie schuld maakt, bestaat in essentie de toekomst, veelal de kinderen. De welvaart van de toekomst moet dan immers aangewend worden om de schulden van het verleden af te betalen. Onze grootste schuldfactuur is die van de vergrijzing. De pensioenen en de gezondheidszorg die de babyboomers zichzelf hebben beloofd, hebben ze immers niet zelf gefinancierd. De volgende generatie zal de rekening moeten oprapen. Trek die factuur naar het heden en we kijken aan tegen een staatsschuld van rond de 400%, in plaats van 100%. Elke vraag voor meer schuld is dus de vraag om de jongere generaties, bovenop de enorme last van de vergrijzing, nog meer in onze schuld te verzuipen, in plaats van daarvoor zelf onze verantwoordelijkheid op te nemen.

De voorstanders van meer schuld

vergeten ook vaak de herverdeling die schuldfinanciering veroorzaakt. Wie wordt er rijk van de schuldverslaving die Europa en België al meer dan dertig jaar kenmerkt? Afbetalingen en interesten op de schuld gaan naar zij die geld over hadden om het uit te lenen: banken, begoede spaarders en grote beleggers over de hele wereld. Elke euro die gaat naar schuldllossing kan niet gaan naar lokale investeringen in infrastructuur, onderwijs of sociaal beleid, noch naar lastenverlaging

minder kansen kunnen krijgen, en iedereen tot een vorm van schuldsavernij wordt veroordeeld. Wat anders is vandaag het lot van de volkeren in Zuid-Europa?

Excessieve schuld was ook hét fundament onder de vastgoedbubbel en het casino op de financiële markten, die ons uiteindelijk in de crisis hebben gestort. De basis van onze schulden crisis zijn schulden. Nog meer schuld zal de crisis dus niet oplossen, maar dreigt die integendeel te verdiepen of te verlen-

“Elke vraag voor meer schuld is de vraag om de jongere generaties, bovenop de enorme last van de vergrijzing, nog meer in onze schuld te verzuipen, in plaats van daarvoor zelf onze verantwoordelijkheid op te nemen.”

die de burgers meer vrijheid geeft. Overheidsschuld is dus een georganiseerde regressieve herverdeling van de welvaart van de toekomst naar de rijken van vandaag. Natuurlijk kunnen belastingen en bestedingen daarnaast progressief werken. Maar dat veronderstelt ook dat de schuldaflossing daarvoor nog voldoende marge laat. Kijk naar de staat van de wegen, schoolgebouwen of ziekenhuizen in België en je ziet het resultaat van een land dat al decennialang elk jaar verplicht is een belangrijk deel van zijn inkomsten naar schuldaflossing te draineren. Het maatschappijbeeld van schuldverslaving is dat de rijken rijker worden, de armen

gen. Daarmee is niet gezegd dat de wijze en het tempo van schuldaflossing niet moeten bewaakt worden, noch dat het hoe en waar van besparen of belasten geen belangrijke beleidskeuzes vergen. Ook dat zijn trouwens vragen met een belangrijke morele dimensie. Daarmee is evenmin gezegd dat geen ruimte nodig is voor investeringen, zelfs met schuld, wanneer die gericht zijn op toekomstig economisch potentieel voor de jongeren. Daarmee is wel gezegd dat er geen duurzaam alternatief is voor gedreven en volgehouden budgettaire discipline.

Hoe groot de overheidsschuld van een land kan en mag zijn, is dus

“

Hoe groot de overheidsschuld van een land kan en mag zijn, is dus veel meer dan een kwantitatieve vraag van economische groei.

”

veel meer dan een kwantitatieve vraag van economische groei. Het is ook een vraag van solidariteit tussen generaties. Het is ook een vraag van maatschappelijke rechtvaardigheid en van sociale mobiliteit voor de minstbedeelden. Het is ook een vraag van de kwaliteit en de duurzaamheid van de economische groei. En het is per saldo een keuze tussen een samenleving waar de overheid dient en een samenleving die de overheid dient.

Als de huidige crisis ons één zaak leert dan is het wel dat een overheid die op schulden groot wordt, uiteindelijk de hele samenleving en economie in crisis trekt wanneer de overheidsschuld in crisis gaat. Hoe groter de overheid die in schuld is, hoe groter het juk van de overheidsschuld en hoe groter de crisis wanneer een crisis van de overheidsschuld uitbreekt. Misschien moet die correlatie nog eens door de twistende economen uitgevlooid worden.

Marc De Vos is de directeur van de denktank Itinera en doceert aan de UGent. Hij schrijft deze column in eigen naam. Twitter @devosmarc

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur